

**UCHWAŁA NR XXXV/209/17
RADY GMINY MNISZKÓW
z dnia 28 grudnia 2017 r.**

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych na rok 2018**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232), art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487) Rada Gminy Mniszków uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Waldemar Nojek

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2018

Wstęp

W grupie problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane ze spożywaniem alkoholu mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują wielorakie szkody. Szkody powodowane przez alkoholizm, jak i ryzykowne oraz szkodliwe spożywanie alkoholu występują w wielu wymiarach:

- jednostkowym – oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących,
- społecznym – negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie,
- ekonomicznym – koszty leczenia osób uzależnionych jak i współuzależnionych, koszty systemu pomocy społecznej, koszty zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, spadek wydajności pracy.

Każdego roku, z przyczyn pośrednio lub bezpośrednio związanych z nadużywaniem alkoholu, umiera w Polsce kilkanaście tysięcy osób. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia alkohol zajmuje trzecie miejsce wśród czynników ryzyka dla zdrowia, po nadciśnieniu tętniczym i nikotynie, a przed np. chorobami nowotworowymi. Nadużywanie alkoholu uważane jest za jedną z ważniejszych przyczyn zwiększających ryzyko zgonu przed 65 rokiem życia. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu.

Problemy wynikające z nadużywania napojów alkoholowych najczęściej kojarzą się z uzależnieniem. Koncentracja na uzależnieniu powoduje lekceważenie i zaniechanie negatywnych skutków ryzykownego i szkodliwego picia alkoholu. Te wzorce picia alkoholu powodują znacznie większe szkody zdrowotne, społeczne i ekonomiczne, gdyż obejmują licznieszą część populacji. Grupa osób pijących ryzykownie i szkodliwie powinna budzić powszechny niepokój, jednak ciągle jeszcze akceptowane są wzorce intensywnego spożywania alkoholu. Można zauważyć tendencje do lekceważenia zagrożeń oraz konsekwencji wynikających z takiego spożywania alkoholu. Dopiero uzależnienie aktywizuje najbliższe otoczenie osoby pijącej do poszukiwania rozwiązań.

Z danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że około 7% Polaków spożywa alkohol w sposób problemowy, czyli ryzykowny lub szkodliwy. W tej grupie 85% osób miało w ciągu ostatniego roku incydent nadmiernego upicia się. 60% osób z grupy pijących problemowo upija się wódką – wynika z przeprowadzonych w tym roku badań CBOS.

Kluczowym aktem prawnym regulującym polską politykę wobec alkoholu jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 487). Na poziomie gminnym tworzone są gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 jest kontynuacją wielu działań zainicjowanych już w latach poprzednich. Określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu.

I. Diagnoza problemów alkoholowych w Gminie Mniszków

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zdecydowana większość, bo aż 80% Polaków, pije umiarkowanie, czyli nie więcej niż 6 litrów alkoholu rocznie. Tylko 7% konsumentów spożywa alkohol w sposób problemowy. Ponad 85% Polaków, którzy spożywają alkohol w sposób problemowy, miało w ciągu ostatniego roku doświadczenie nadmiernego upicia się. To o blisko 40% więcej niż w grupie, która odpowiedzialnie spożywa alkohol. Średnie spożycie alkoholu w Polsce wynosi 9,4 litra czystego alkoholu etylowego na mieszkańca rocznie.

W badaniu przeprowadzonym w 2015 roku przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych „Młodzi i substancje psychoaktywne” wzięli udział uczniowie szóstej klasy szkół podstawowych i uczniowie trzecich klas gimnazjów. Łącznie ze szkół podstawowych zebrano 9 kwestionariuszy wypełnionych przez chłopców oraz 9 kwestionariuszy wypełnionych przez dziewczęta, z gimnazjum zebrano 20 kwestionariuszy wypełnionych przez chłopców oraz 25 kwestionariuszy wypełnionych przez dziewczęta. Spośród nich część została odrzucona ze względu na niespełnianie kryteriów weryfikacji kwestionariuszy. W rezultacie próba badawcza dla gminy Mniszków kształtowała się następująco: szkoły podstawowe - 7 chłopców i 7 dziewcząt, gimnazjum - 13 chłopców, 16 dziewcząt.

Rozpatrując wskazania uczniów ze szkół podstawowych z terenu Gminy Mniszków widać, że 14% chłopców i 0% dziewcząt swój pierwszy alkohol spożyło w wieku 7 lat lub mniej. Spośród przebadanych uczniów 72% chłopców i 100% dziewcząt jeszcze nigdy nie próbowało alkoholu. Natomiast wskazania gimnazjalistów kształtują się następująco: 8% chłopców i 6% dziewcząt swój pierwszy alkohol spożyło w wieku 11 lat lub mniej, 15% chłopców i 19% dziewcząt w wieku 12-13 lat, a 15% chłopców i 31% dziewcząt w wieku 14 lat. Uczniowie szkół podstawowych nie spożywali alkoholu w okresie co najmniej 30 dni przed badaniem, natomiast gimnazjaliści – 54% chłopców i 44% dziewcząt piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni. Odnosząc się do uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Mniszków, w opinii 29% chłopców oraz 0% dziewcząt osobie w ich wieku łatwo jest kupić alkohol, przeciwnego zdania jest 0% chłopców i 29% dziewcząt. Zadowolający jest fakt, że 71% chłopców i 86% dziewcząt nigdy nie próbowało zakupić alkoholu. W odniesieniu do uczniów gimnazjum należy stwierdzić, że dla 8% chłopców i 19% dziewcząt zakupienie piwa byłoby niemożliwe, dla 31% chłopców i 31% dziewcząt zakupienie piwa byłoby bardzo trudne, dla 61% chłopców i 44% dziewcząt łatwe, a 0% chłopców i 6% dziewcząt z zakupieniem piwa nie miałyby żadnych problemów. W opinii badanych 8% chłopców i 31% dziewcząt napotkałoby niemożliwe do przeskoczenia problemy z zakupem wina, 38% chłopców i 56% dziewcząt napotkałoby bardzo duże problemy z zakupem wina, jednak dla 46% chłopców i 13% dziewcząt zakup wina byłby łatwy, a dla 8% chłopców i 0% dziewcząt bardzo łatwy. Zakup wódki wydaje się być niemożliwy dla 31% chłopców i 50% dziewcząt, bardzo trudny dla 54% chłopców i 44% dziewcząt, łatwy dla 15% chłopców i 0% dziewcząt oraz bardzo łatwy dla 0% chłopców i 6% dziewcząt.

Z pytań skierowanych wyłącznie do uczniów szkół podstawowych należy stwierdzić, że 14% chłopców i 14% dziewcząt wskazuje na duże ryzyko związane z okazjonalnym spożywaniem alkoholu. Kolejne kategorie odpowiedzi przedstawiają się następująco: małe ryzyko – 43% chłopców i 72% dziewcząt, brak ryzyka – 14% chłopców i 0% dziewcząt, nie wiem – 29% chłopców i 14% dziewcząt.

W przypadku gimnazjalistów z terenu Gminy Mniszków 15% chłopców i 13% dziewcząt przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, 15% chłopców i 13% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie

lub nie pamiętać niektórych wydarzeń, natomiast 0% chłopców i 6% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się upić. Wprawdzie nie możemy jeszcze mówić o występowaniu zjawiska spożywania alkoholu w wymiarze masowym, to niepokojący jest fakt tak częstego upijania się młodych ludzi zwłaszcza, że niemalże połowa badanych jest przekonana o łatwej dostępności jakiegokolwiek trunku.

Dość dużo młodych ludzi samodzielnie kupuje sobie alkohol. I tak 23% gimnazjalistów i 0% gimnazjalistek z terenu Gminy Mniszków w ciągu ostatniego roku kupiło dla siebie alkohol, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni kupiło dla siebie alkohol 23% chłopców i 0% dziewcząt.

Niewątpliwie alkoholizm jest chorobą całej rodziny a nie tylko jednego z członków. Objawy alkoholizmu jednego z członków rodziny są główną zasadą organizującą i nadającą kształt życiu rodzinnemu. Tak też w okresie początkowym rodzina, podobnie jak alkoholik, zaprzecza istnieniu problemu choroby alkoholowej. Nikt na tym etapie nie myśli o szukaniu jakiegokolwiek pomocy. Potem następują próby pozbycia się problemu, tzn. rodzina ogranicza kontakt z otoczeniem, chroni swój wizerunek zewnętrzny mimo narastających nieporozumień, konfliktów i awantur. Kolejny etap uzależnienia od alkoholu to faza chaosu, która wiąże się z utratą nadziei na rozwiązanie problemu. U dzieci coraz bardziej widoczne stają się problemy emocjonalne, a współmałżonek toleruje picie, chroni i kryje pijącego. Cała energia rodziny koncentruje się głównie na próbach wpłynięcia na zachowania alkoholika i na przeciwdziałaniu im. Tym samym zaniedbuje się inne ważne sfery życia rodzinnego, a prawidłowe wychowywanie dzieci na skutek postępującego uzależnienia od alkoholu, właściwie staje się niemożliwe. Dzieci wychowujące się w rodzinie z problemem alkoholowym żyją w stanie chronicznego napięcia i stresu co związane jest z niezaspokojeniem ich podstawowych potrzeb przez rodziców. Doświadczają one wielu traumatycznych sytuacji związanych z chaosem i awanturami w domu, a także niewypełnieniem ról rodzicielskich przez uzależnionych bądź współuzależnionych rodziców. W związku z brakiem oparcia ze strony dorosłych dzieci żyją w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, co powoduje określone zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Uzależnienie od alkoholu staje się osią spraw rodzinnych. Alkoholizm stopniowo zaczyna dominować w obszarze myślenia, kształtowania postaw oraz działań krewnych osoby pijącej. Osoby współuzależnione są najczęściej nieświadomymi „pomocnikami w picciu” i w największym stopniu przyczyniają się do decyzji o jego zaprzestaniu i zwróceniu się o pomoc, mającej na celu możliwe jak najszybsze rozpoznanie objawów alkoholizmu i rozpoczęciu specjalistycznego leczenia.

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych w Gminie Mniszków odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Problemom alkoholowym często towarzyszy przemoc w rodzinie. W celu jej ograniczania rodziny współpracują z Zespołem Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego w Opocznie.

Zespół Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego wyposażono w nowoczesny sprzęt monitorujący (kamera, nagłośnienie), który umożliwia we współpracy z Sądem, między innymi bezpieczne nie stresujące przesłuchanie świadków – dzieci ofiar przemocy. Zakupiono także fachową literaturę, która stanowi podręczną bibliotekę. Systematycznie podnoszony jest poziom kwalifikacji pracowników Zespołu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego.

Z terenu Gminy Mniszków w roku 2016, z różnych form wsparcia prawnego, psychologicznego, terapeutycznego skorzystały 4 osoby. Praca terapeutyczna oznacza, w zależności od sytuacji osób, spotkania 1,5 godzinne o częstotliwości przynajmniej raz na dwa tygodnie. Prawnik często prowadzi indywidualne sprawy od napisania pozwu, aż po zakończenie procedury sądowej.

II. Cel główny programu

Zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych, zmniejszenie aktualnie występujących oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

III. Podstawowe cele programu oraz przewidywane działania

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- 1) Motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do ograniczania picia, zaś osób uzależnionych do podejmowania leczenia odwykowego.
- 2) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem poprzez dofinansowanie działań Zespołu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego będącego w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie.

Czas realizacji działań: cały rok.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mniszkowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie.

Wskaźniki: liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy motywujące, liczba osób, którym udzielono wsparcia, wysokość środków przeznaczonych dla Zespołu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- 1) Współpraca z instytucjami (szkoły, ośrodek pomocy społecznej, sąd rodzinny, powiatowe centrum pomocy rodzinie), które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów, a zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 2) Aktywne działania w obszarze procedury „Niebieskie Karty” oraz koordynacja lokalnych instytucji w tym zakresie.
- 3) Udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych pod kątem problemów alkoholowych w rodzinach, w których występuje przemoc.
- 4) Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Czas realizacji działań: cały rok.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mniszkowie, GOPS w Mniszkowie, Ośrodki Zdrowia w Mniszkowie i w Błogiem Rząd., placówki oświatowe z terenu Gminy Mniszków, Komisariat Policji w Paradyżu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie.

Wskaźniki: liczba założonych „Niebieskich Kart”, liczba szkoleń, konferencji i liczba uczestników.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz nauczycieli i rodziców.

- 1) Prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających poprzez udział w ogólnopolskich kampaniach informacyjno-edukacyjnych, zakup materiałów profilaktycznych – broszury, plakaty, nagrody w konkursach i zawodach.
- 2) Promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez współfinansowanie imprez sportowo-rekreacyjnych i sportowych zajęć pozaszkolnych, rozwój oraz poprawa funkcjonowania oświatowej bazy sportowo-rekreacyjnej (w szczególności sal gimnastycznych i boisk sportowych).
- 3) Wspieranie placówek oświatowych w podejmowaniu działań o charakterze edukacyjnym mających na celu przygotowanie dzieci i młodzieży do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych – realizacja adekwatnego do potrzeb programu profilaktycznego.
- 4) Wspieranie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie promocji zdrowia i życia w trzeźwości: konkursy, spektakle, lokalne imprezy sportowo-rekreacyjne promujące zdrowy styl życia.
- 5) Wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez prenumeratę lub zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, materiałów multimedialnych.
- 6) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Czas realizacji działań: cały rok.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mniszkowie, placówki oświatowe z terenu Gminy Mniszków, Ośrodki Zdrowia w Mniszkowie i w Błogiem Rząd., Komisariat Policji w Paradyżu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie.

Wskaźniki: liczba programów profilaktycznych, liczba imprez i sportowych zajęć pozaszkolnych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- 1) Wspomaganie organizacji pozarządowych, jak również instytucji i osób fizycznych, w działaniach służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- 2) Finansowanie pobytu dzieci i młodzieży na koloniach i obozach (poza rodzinnym środowiskiem często skażonym uzależnieniami), na których realizowane są programy o tematyce profilaktyki uzależnień.

Czas realizacji działań: cały rok.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mniszkowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki: wysokość środków przeznaczonych na działania służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, liczba dzieci i młodzieży skierowanych na kolonie i obozy.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- 1) Prowadzenie działań kontrolnych i interwencyjnych w zakresie przestrzegania zakazów i ograniczeń określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy.
- 2) Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Czas realizacji działań: cały rok.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mniszkowie, Policja.

Wskaźniki: liczba kontroli i interwencji.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

- 1) Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez kierowanie do Centrum Integracji Społecznej.

Czas realizacji działań: cały rok.

Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mniszkowie, GOPS w Mniszkowie.

Wskaźniki: liczba osób skierowanych do CIS.

IV. Adresaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Mniszków, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a w szczególności do:

- dzieci i młodzieży,
- rodziców, opiekunów,
- pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji,
- osób dorosłych pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie,
- osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- osób doznających przemocy w rodzinie.

V. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Za udział w pracach komisji członkowie otrzymują wynagrodzenie w wysokości 75% diety przysługującej radnemu Rady Gminy Mniszków w zaokrągleniu do pełnych złotych. Przewodniczący Komisji bądź osoba go zastępująca otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 100% diety przysługującej radnemu Rady Gminy Mniszków.
2. Członkowi Komisji przysługuje zwrot kosztów szkoleń oraz zwrot kosztów podróży służbowych za przejazdy krajowe w oparciu o delegacje służbowe.

VI. Finansowanie

1. Środki finansowe na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Program realizowany będzie według wydatków zawartych w budżecie Gminy w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.

PLAN FINANSOWY WYDATKÓW NA REALIZACJĘ ZADAŃ OKREŚLONYCH W GMINNYM PROGRAMIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	8.200,00 zł
2. Wynagrodzenia z pochodnymi	8.700,00 zł
3. Zakup materiałów i wyposażenia	10.000,00 zł
4. Zakup usług zdrowotnych	1.500,00 zł
5. Zakup usług pozostałych, m. in. spektakle teatralne o tematyce profilaktycznej oraz kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	25.600,00 zł
6. Podróże służbowe krajowe	2.000,00 zł
7. Szkolenia	2.000,00 zł
Razem:	58.000,00 zł

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Waldemar Nojek